

Ամփոփ Տեղեկագիր 1

COVID-19-ի համավարակի կանխմանը և հաղթահարմանն

առնչվող գնումների մոնիտորինգ

Հաշվի առնելով աշխարհում և Հայաստանի Հանրապետությունում (ՀՀ) COVID-19 նոր կորոնավիրուսային հիվանդության համավարակի տարածումը՝ ՀՀ կառավարության N 298-Ն որոշմամբ ՀՀ ողջ տարածքում 2020թ. մարտի 16-ին մտցվեց արտակարգ դրություն: Այն մի քանի անգամ երկարացվեց (վերջին անգամ՝ ս.թ. հունիսի 12-ին և կգործի մինչև ս.թ. հուլիսի 13-ը) և ներկայումս շարունակում է գործել:

Կարևորելով համավարակի կանխարգելման, վերահսկման, բուժման և այլ համալիր միջոցառումների իրականացման նպատակով կատարվող պետական գնումների թափանցիկությունը և հաշվետվողականությունը՝ 2020թ. ապրիլի սկզբին Թրանսփարենսի Ինթերնեշնլ հակակոռուպցիոն կենտրոնը (ԹԻՀԿ) որոշեց սկսել նշված նպատակով իրականացված գնումների մասնակի մոնիտորինգ: Սույն Տեղեկագիրը ներառում է 2020թ. մարտի 12-ից մինչև հունիսի 26-ն իրականացված գնումների մոնիտորինգի արդյունքները:¹

Մոնիտորինգի առարկա են հանդիսանում մինչև արտակարգ դրության ավարտը **մեկ անձից գնման և հրատապ մեկ անձից գնման** ընթացակարգերով² ՀՀ հանրային մարմինների և կազմակերպությունների կողմից իրականացված և իրականացվելիք այն գնումները, որոնցով այդ մարմինները և կազմակերպությունները ձեռք են բերել կամ բերելու են COVID-19-ի համավարակի կանխմանը և հաղթահարմանն ուղղակիորեն նպաստող նյութեր, դեղամիջոցներ, իրեր կամ սարքավորումներ: Տեղեկատվությունը հավաքագրված է էլեկտրոնային գնումների www.armeps.am/ppcm կայքից: Հարկ ենք համարում նշել, որ, դժբախտաբար, Հայաստանը չի գտնվում այն երկրների (տարածաշրջանի երկրներից, օրինակ, Մոլդովա, Ուկրաինա, Ղազախստան, Ղրղզստան) շարքում, որտեղ պետական մարմինները պրոակտիվ կերպով հանրությանը ներկայացնում են COVID-19-ին առնչվող տեղեկատվությունը:

Բացի գնումներին առնչվող տեղեկատվությունից, ԹԻՀԿ-ը նաև հավաքագրել է տեղեկատվություն ֆինանսական այն միջոցների վերաբերյալ, որոնք գոյացել էին ՀՀ 2020թ.

¹ Եթե արտակարգ դրության ռեժիմը վերացվի հուլիսի 13-ին ԹԻՀԿ-ն նախատեսում է, որ Տեղեկագրի հաջորդ թողարկումը կընդգրկի ս.թ. հունիսի 29-ից մինչև հուլիսի 13-ն ընկած ժամանակահատվածում իրականացված մեկ անձից և մեկ անձից հրատապ գնումների մոնիտորինգի արդյունքները: Եթե արտակարգ դրության ռեժիմը երկարացվի ևս 30 օրով (այսինքն՝ մինչև օգոստոսի 12-ը), ապա հաջորդ թողարկումը կներառի հունիսի 29-ից մինչև օգոստոսի 12-ն ընկած ժամանակահատվածը: Տեղեկագրի վերջին և ամփոփիչ թողարկումը կլինի արտակարգ դրության վերացումից հետո:

² Միայն նշված ընթացակարգերով իրականացված և իրականացվելիք գնումները որպես մոնիտորինգի առարկա ընտրելը հիմնված է այն շատ հավանական ենթադրության վրա, որ համավարակի պայմաններում այն հաղթահարելուն ուղղված ձեռքբերումներն իրականացվում են հենց այդ ընթացակարգերով և այլ ընթացակարգերի կիրառումն այս պայմաններում շատ սահմանափակ է և շատ քիչ ծավալներ է կազմում:

պետական բյուջեում ՀՀ կառավարության որոշումներով³ իրականացված վերաբաշխումների արդյունքում: ԹԻՀԿ-ը պլանավորել էր նաև հավաքագրել տեղեկատվություն COVID-19-ի կանխարգելման, վերահսկման, բուժման և այլ համալիր միջոցառումների իրականացմանն օժանդակելու նպատակով 2020 թ. մարտի 17-ին ՀՀ գանձապետարանում բացված «Ֆիզիկական անձանց և կազմակերպությունների նվիրաբերությունից պետությանը, կորոնավիրուսային վարակի (COVID-19) կանխարգելման և հաղթահարման ապահովման համար ֆինանսական աջակցություն» թիվ 900005001947 հաշվեհամարի մուտքերի և ելքերի վերաբերյալ: Սակայն, սույն Տեղեկագրում վերը նշված հաշվեհամարի վերաբերյալ տեղեկատվությունը բացակայում է, քանի որ, ի պատասխան ՀՀ առողջապահության նախարարությանն ուղղված ԹԻՀԿ-ի հարցմանը՝ տրամադրելու այդ հաշվեհամարի քաղվածքը՝ արտացոլելով նրա բոլոր մուտքերը և ելքերը (քանի որ հենց այդ նախարարությունն է հանդիսանում հաշվեհամարի պատասխանատու մարմինը), նախարարությունն իր պատասխան նամակում հայտնել է, որ պահանջվող լիարժեք տեղեկատվությունն կտրամադրի միայն «իրավիճակի կարգավորումից և տվյալների ամփոփումից հետո» (տե՛ս Տեղեկագրին կցված նախարարության պատասխան նամակը): Հարկ է նաև նշել, որ առողջապահության նախարարության կողմից մեկ անձից և հրատապ մեկ անձից ընթացակարգերով իրականացված գնումների մասին տեղեկատվությունը բացակայում է նաև www.armeps.am/ppcm կայքում:

Աղյուսակ 1-ում Excel ձևաչափով ներկայացված են մոնիտորինգի արդյունքում հավաքագրված տվյալները մեկ անձից և հրատապ մեկ անձից ընթացակարգերով իրականացված այն գնումների վերաբերյալ, որոնք իրականացվել էին 2020թ. մարտի 12-ից մինչև հունիսի 26-ը և առնչվում են COVID-19-ի համավարակի կանխմանը և հաղթահարմանն ուղղակիորեն նպաստող նյութերի, դեղամիջոցների, իրերի կամ սարքավորումների ձեռքբերմանը: Տվյալները վերցված են www.armeps.am/ppcm կայքից՝ կայքի <https://armeps.am/ppcm/public/contracts> էջում համապատասխան դաշտերում անհրաժեշտ տվյալներ ներմուծելու միջոցով: Դրանք խմբավորված են ըստ պատվիրատուների,⁴ մատակարարների⁵ և գործարքի գների՝ յուրաքանչյուրի համար հատկացված Excel ձևաչափի մեկ թերթում: Ֆայլի վերջին թերթում աղյուսակի և գծապատկերների տեսքերով ներկայացված են գնումների ծավալները՝ ըստ գնումն իրականացրած յուրաքանչյուր պետական մարմնի (վերցված են միայն պետական մարմինների տվյալները՝ առանձին մեկ անձից և հրատապ մեկ անձից գնումների համար): Ինչպես երևում է Աղյուսակից, հրատապ մեկ անձից գնումների ծավալի (3,428,767,000.3 դրամ) 99%-ը (առանց առողջապահության նախարարության տվյալների, որոնք, ինչպես արդեն նշվել էր, բացակայում են) իրականացվել է երկու պետական մարմինների կողմից, ընդ որում համարյա հավասար ծավալներով, համապատասխանաբար, ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի (1,721,693,000 կողմից) և ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարության (1,678,344,000.2 կողմից): Ընդ որում, ՀՀ վարչապետի աշխատակազմի հրատապ մեկ անձից գնումների ավելի քան 97%-ը (1,678,168,603 դրամ) գնումներ են Չինաստանի Ժողովրդական

³ Դիտարկվել են կառավարության միայն այն որոշումները, որոնցով իրականացված վերաբաշխումների պաշտոնական նպատակը հանդիսացել է COVID-19-ի համավարակի կանխմանը և հաղթահարմանն ուղղակիորեն նպաստող նյութերի, դեղամիջոցների, իրերի կամ սարքավորումների ձեռքբերումը:

⁴ Եթե տվյալ պատվիրատուն կատարել է մեկից ավելի գնում, ապա նշվում է նաև բոլոր գնումների ընդհանուր գումարը:

⁵ <https://armeps.am/ppcm/public/contracts> էջում օգտագործվում է «ընտրված մասնակից» եզրույթը:

Հանրապետության ընկերություններից: Ինչ վերաբերում է ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարությանը, ապա վերջինիս կողմից իրականացված հրատապ մեկ անձից գնումների ողջ ծավալը հյուրանոցային և սննդի մատակարարման ծառայություններն են, և, ամենայն հավանականությամբ խոսքը գնում է վարակակիր անձանց հետ շփված անձանց մեկուսացումն ապահովելու ծառայությունների մասին: Աղյուսակից երևում է նաև, որ մեկ անձից (ոչ հրատապ) գնումների ծավալով առաջատարներն են ՀՀ ոստիկանությունը (83, 874,400 դրամ, կամ ողջ ծավալի 50.8%-ը), ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեն (31, 876,200 դրամ, կամ ողջ ծավալի 19.3%-ը) և ՀՀ սոցիալական ապահովության ծառայությունը (9, 939,600 դրամ, կամ ողջ ծավալի 6%-ը)

Աղյուսակ 2-ում նորից Excel ձևաչափով ներկայացված են (COVID-19) կանխարգելման, վերահսկման, բուժման և այլ համալիր միջոցառումների շրջանակներում գնումների իրականացման նպատակով ՀՀ կառավարության որոշումներով 2020թ. պետական բյուջեում իրականացված վերաբաշխումները՝ ժամանակագրական հերթականությամբ: Ֆայլի երկրորդ թերթում աղյուսակի և գծապատկերի տեսքով ներկայացված են վերաբաշխված գումարներն ըստ պետական մարմինների: Աղյուսակից երևում է, որ 2020թ. պետական բյուջեի վերաբաշխման արդյունքում առավել շատ գումարներ ստացել են ՀՀ առողջապահության նախարարությունը (մոտ 7,431,697,000 դրամ կամ ողջ վերաբաշխված գումարի 60%-ը), ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարությունը (մոտ 2,956,431,000 դրամ կամ ողջ վերաբաշխված գումարի 24%-ը) և ՀՀ վարչապետի աշխատակազմը (մոտ 2,016,060,000 դրամ կամ ողջ վերաբաշխված գումարի 16%-ը): Այս երեք պետական մարմիններին ընկնում է ողջ վերաբաշխված գումարի ավելի քան 99.8%-ը: Հետաքրքիր է նաև նշել, որ ՀՀ կառավարությունն իր որոշումներով թույլատրել է առողջապահության նախարարությանը վերաբաշխված գումարների զգալի մասը՝ 7,431,697,000 դրամից մոտ 5,534,197,000 դրամը ծախսել բանկային վճարային քարտի միջոցով:

Տվյալների վերջնական վերլուծությունը նախատեսվում է իրականացնել արտակարգ դրության վերացումից հետո: